

Revize znaku hl. města Prahy

Společnost Alerion, tradiční výrobce heraldických znaků atd. (viz Font 190), byla oslovena pražským Magistrátem, aby zrevidovala podobu Velkého znaku Prahy. Podrobnosti o tomto projektu nám řekl heraldik a vexilolog PhDr. Zdeněk Kubík.

Pražský znak prošel v minulosti mnoha úpravami, často nejednotnými. Co bylo hlavním impulzem pro vznik tohoto manuálu?

Impulzem byla dlouhodobá absence samostatně zpracované odborné části, která by se systematicky věnovala heraldice a vexilologii hlavního města Prahy. Dosavadní dokumentace města vycházela jen mechanicky z grafické vektorizace kresby z roku 1991, avšak postrádala přesné definice tinktur (tj. heraldických kovů a barev), číslu linií a příklady vhodného užití.

Poskytuje jim srozumitelný návod, jak se znakem a vlajkou aktivně pracovat správně a smyslně. Zároveň ukazuje, že heraldické symboly nejsou reliktem minulosti, ale živou součástí identity města. Smyslem znaku je kontinuálně a viditelně reprezentovat. Bez takového dokumentu snadno dochází k chybnému užití, kopírováním přebíraných tiskových omylů, nejednotnosti a postupnému vytlačování tradiční symboliky ve prospěch „řádoby“ zjednodušených grafických „náhražek“.

plíny. Každá vychází z jiných principů minulosti i současnosti a slouží jinému účelu. Zatímco design pracuje s písmem a slovem (logo je z řeckého logos tj. slovo), nápaditou značkou a vizuální zkratkou 20. a 21. století, heraldika je založena na vědeckých pravidlech osmisetletého oboru, historické kontinuitě výsostného vlastníka znaku, hlubokém symbolickém obsahu a specifickém výtvarném projevu ryze evropského původu, takže se nemění s módními trendy a jejich přechodnými vlnami.

Naším úkolem proto nebylo měnit historicky a právně danou podstatu symbolu, ale odborně jej uchopit a přesně vymezit jeho podobu. Hlavním cílem bylo doplnit stávající Grafický manuál hl. m. Prahy o heraldicky i uživatelsky kvalitní grafické zpracování městského znaku. Výsledkem je dokument, který poskytuje vysvětlení, shrnuje pravidla a eliminuje dosavadní nedostatky a dlouhodobou nejednotnost.

Jak náročné je pracovat se symbolem, který je tak silně zakořeněn v historickém i veřejném povědomí?

Práce s takto komplikovaným a významným symbolem je náročná především kvůli zakořeněné laické představě, že heraldická kresba je neměnná a neměla by se jakkoli graficky aktualizovat. Na rozdíl od logotypu není ale heraldický znak vázán na jednu jedinou „autorskou“ kresbu, není patentově chráněnou značkou. Různé stylizace téhož motivu mohou koexistovat, aniž by se změnil jeho význam daný tzv. blasonem (heraldickým terminologickým popisem). Právě v tom spočívá kouzlo i výhoda heraldiky.

Manuál definuje jednotná pravidla užití znaku i vlajky. Proč je takový dokument pro město velikosti Prahy důležitý?

Slouží především těm, kteří nejsou odborníky – tedy většině uživatelů městské symboliky.

V čem byl tento projekt výjimečný oproti jiným heraldickým zakázkám?

Základní princip práce byl stejný jako u jiných měst nebo obcí, rozdíl však spočívá ve složitosti vývoje a změnách pražského znaku. Velký znak hlavního města patří k nejsložitějším komunálním znakům vůbec – obsahuje štítonoše, tři přílby s tzv. klenoty i heslo, tedy prvky typické pro dynastické erby. Tato bohatost přináší nejen historickou hodnotu, ale i značnou náročnost při grafickém a praktickém zpracování, tedy výrobě a používání.

Liší se práce se znakem „na papíře či webu“ od jeho přenesení do reálných materiálů, jako jsou tisky, reliéfy, výšivky nebo jiné formy?

Zásadně. Symbolika nemůže existovat ve správné podobě pouze jako ilustrace v dokumentu – musí být viditelná a hrdě používaná. Teprve skrze hmotný materiál a řemeslné zpracování se symbol stává skutečnou součástí identity města a jeho obyvatel.

Co by podle vás měl čtenář Fontu vnímat jako hlavní přínos tohoto projektu – nejen pro Prahu, ale obecně pro práci se symboly veřejných institucí?

Zásadním přínosem je pochopení, že heraldika i vexilologie a současný grafický design nejsou oborově identické, ale ani konkurenční disciplíny.

Bylo nutné řešit i odborné heraldické korekce samotného zobrazení?

Ano, ačkoliv šlo často o zdánlivé detaily. Právě ty však mají zásadní vliv na celkový dojem a správnost znaku, odlišující jeho štít od obdobných znaků našich i evropských měst.

Typickým příkladem je tzv. přirozené zbarvení dřevěných vrat městské brány či tří železných příleb na štítě, plátového brnění paže s mečem v bráně – prvků, připomínajících statečnou obranu Pražanů před Švédy roku 1648, které bylo v praxi zobrazováno nesprávně.

A na závěr – když se dnes podíváte na hotový manuál znaku a vlajky hlavního města Prahy, co v něm považujete za největší odbornou i lidskou hodnotu tohoto projektu?

Již samotné otevření tématu a oslovení ze strany Magistrátu hlavního města bylo významným krokem. Vznikl dokument, který na relativně malé ploše správně a vhodně koncentruje to podstatné a dává uživatelům jasný rámec, jak se symboly znaku a vlajky pracovat. Hodnota projektu spočívá v tom, že vytváří přirozený „most“ mezi historií a současnou praxí. Nabízí srozumitelný základ, ze kterého lze vycházet i do budoucna, a připomíná, že symboly mají smysl pouze tehdy, pokud jsou skutečně používány. 📌